

Hodnocení zrušení II. pilíře důchodového spoření

Stejně jako poskytnutému posudku AK A.Gerlocha i mně chybí explicitní zdůvodnění nutnosti zrušit II. pilíř penzijního spoření. Jen politická vůle nestačí. Dovedu si představit, že jde o získání prostředků pro výplatu důchodů z I. pilíře, ale je to třeba napsat a vyčíslit přibližný přínos (návrat prostředků) do I. pilíře, a to spolu s přehledem současného deficitu, popř. vyčíslení toho, o co by vlastně měla být platba na důchodové pojištění obecně vyšší tak, aby se dalo hospodařit vyrovnaně, a kolik z toho představuje výpadek způsobený existencí II. pilíře.

Pokud se podaří zrušení přesvědčivě odůvodnit, pak jde zajisté o možný krok, neboť nikdo nemá právo na to, aby v určitém oboru podnikal navždy při nezměněných podmínkách resp. v nezměněné formě, je-li dán přesvědčivý veřejný zájem na změně (viz výše).

Pro posouzení toho, zda zásah do legitimního očekávání nabytí majetku jak důchodovými fondy, tak osobami pojištěnými je třeba pro komplexní zhodnocení situace pracovat i se sociálními fakty. Je třeba zmapovat, zda vzhledem k silnému odporu tehdejší politické opozice, která od počátku avizovala nesouhlas a veřejně slibovala revizi zavedení II. pilíře, nebylo podnikání nepřiměřeně riskantní od samotného počátku. Dál je třeba vzít v úvahu, že vlastně až po rozběhu II. pilíře se začaly objevovat výpočty, které prokazovaly nevýhodnost tohoto projektu pro níže až středně příjmové skupiny. To zajisté přispělo k tomu, že počet osob účastných na II. pilíři byl tak nízký. A naopak je třeba zohlednit, že tento fakt byl na počátku tvůrci systému smlčován, čímž tvůrci - osoby politiků a zájemci o provozování tohoto podnikání uváděli potenciální zájemce o účast ve II. pilíři v omyl. I to je třeba zhodnotit při vyhodnocování toho, co z majetku společností provozujících II. pilíř bude rozdělováno. Jinými slovy: je třeba zjistit stav hospodaření těchto fondů a odhadnout, jaké částky budou předmětem výplat a pokusit se zhodnotit, zda vůbec popř. o kolik by se mohl majetek zhodnotit, kdyby nedošlo ke zrušení II. pilíře. Případnou ztrátu popř. výdělek (o němž pochybuji) a pak celkové zhodnocení pojištění je třeba dát do relace s výpadkem v I. pilíři, k němuž již došlo, popř. by došlo v horizontu rozumného počtu let. Určitě by nebylo od věci spočítat i výnos ve třetím pilíři, pokud by do něj osoba účastná v pilíři druhém, po dobu co do něj platila příspěvky, přispívala. Jsem přesvědčená o tom, že čísla prokážou nevýhodnost II. pilíře od samého počátku. Pokud se moje předpoklady naplní, pak by ovšem byla na místě otázka, zda zde vůbec nějaké legitimní očekávání bylo kdy dáno a zda je vůbec třeba něco kompenzovat. Bez zodpovězení těchto otázek nelze o porušení základního práva legitimního očekávání zatím hovořit. Otázka zhodnocení "legitimnosti" je totiž spojena s realitou resp. určitou jistotou konkrétního majetkového přínosu.

O zásahu do vlastnického práva zrušením II. pilíře lze po mém soudu uvažovat jen v rozsahu skutečně rozdělovaného majetku fondu, a to z důvodů, které byly již uvedeny shora. Účastníci II. pilíře neměli nikdy garantovanou návratnost byť i jen toho, co do něj vložili. Šlo o riskantní nakládání s vlastním majetkem, jakož i s majetkem státu (tj. ve výši jinak povinného odvodu na důchodové pojištění obhospodařované státem). Proto nepovažuji za šťastné řešení, že se i tyto částky mají vydávat jednotlivým osobám, neboť nikdy nešlo o jejich vlastnictví. Z druhé strany si uvědomuji, že nebudou-li jim vypláceny ani částky v hodnotě jimi skutečně vložené, je otázkou jak krátit i tu část, která měla přijít státu. Poměrně? – asi dost složitě. Přesto si ale myslím, že v takovém případě by neměl mít stát právo získat plnou

výši toho, co by si jinak strhnul, neboť i on (přijetím zákonů, které to umožnily) přispěl k navození daného stavu a nemůže chtít získat vše, když totéž negarantuje samotným účastníkům II. pilíře. Proto mám za to, že i snížený vrácený příspěvek do I. pilíře by měl mít za následek nárok na zápočet odvodu ve fiktivní plné výši ve prospěch jednotlivých důchodově pojištěných osob.

Tedy, mám za to, že takto případně poměrně ponížené částky by měly být přímo na základě zákonné úpravy převedeny státu a neměly by se dostat do dispozice jednotlivých osob. Naopak to, co bude vypláceno jednotlivým osobám by mělo mít velmi volný a k nim vstřícný režim, v němž by administrativní pochybení (nedodržení lhůt apod.) těchto osob nemělo pro ně mít za následek další finanční ztráty.

Eliška Wagnerová